

SOTSIAALKINDLUSTUSAMET

Räpina Vallavalitsus
vald@rapina.ee
Kooli 1
64504, Räpina

13.05.2024 nr 5.1-3/14824-1

JÄRELEVALVE AKT

I. ÜLDSÄTTED

- 1.1. Järelevalve teostamise õiguslik alus: sotsiaalhoolekande seaduse (SHS) § 157 lõige 3.
- 1.2. Järelevalve teostamisel kontrolliti kohaliku omavalitsuse üksuse (edaspidi KOV) korraldatavate sotsiaalteenuste (koduteenus, väljaspool kodu osutatav üldhooldusteenus (edaspidi ÜHteenus), tugiisikuteenus, isikliku abistaja teenus, sotsiaaltransporditeenus ja eluruumi tagamise teenus) korraldamist ja kättesaadavuse tagamist Räpina Vallavalitsuses.
- 1.3. Järelevalve teostamise koht: Kooli tn 1, Räpina linn, Põlva maakond, telefon +372 79 9950, e-post vald@rapina.ee.
- 1.4. Järelevalve teostamise aeg: paikvaatlus 15.03.2024.
- 1.5. Järelevalve teostajad: Sotsiaalkindlustusameti (SKA) õiguse ja järelevalve osakonna järelevalve talituse peaspetsialistid Aime Koger ja Ülle Sihver (järelevalvemeeskonna juht).
- 1.6. Järelevalvemenetluses kasutatud meetodid: paikvaatlus, dokumentide vaatlus ja analüüs, intervjuud. Järelevalvemenetluse ajal oli järelevalve teostajatel juurdepääs sotsiaalteenuste ja -toetuste andmeregistri (STAR) Räpina Vallavalitsuse menetlustele.
- 1.7. Järelevalvetoimingute juures osalesid Räpina Vallavalitsuse sotsiaalhoolekandespetsialist (osakonna juhataja) Katrin Taimre ning sotsiaaltööspsialistid Kadri Gerberg, Kadi Kibena ning Mari Kolbakov.

II. JÄRELEVALVE TULEMUSED

Räpina Vallavalitsus on kontrollitud menetlustes inimeste abivajadust hinnanud ja sellele vastava abi väljaselgitamise kohustust täisealiste sotsiaalteenuste (koduteenuse, ÜHteenuse, tugiisikuteenuse, eluruumi tagamise teenus, sotsiaaltransporditeenus) osutamisel või korraldamisel täitnud.

SKA lõpetab järelevalve menetluse.

III. JÄRELEVALVEMENETLUSE KOKKUVÕTE

3.1. Räpina valla üldandmed ja täisealistele sotsiaalteenuste osutamise korraldamine

Räpina valla pindala on 592,77 km². Räpina valla haldusterritooriumil asub vallasisene linn, valla keskus Räpina, kolm alevikku (Mehikoorma, Veriora ja Võõpsu) ning 62 küla. Teenuskeskused on Mehikoormal ja Verioral mis jäävad Räpina valla keskusest vastavalt 17 km ja 13 km kaugusele.

Räpina vald on väheneva rahvaarvuga ja vananeva elanikkonnaga piirkond mille [rahvastiku](#) koosseisu iseloomustab eakate (üle 65-aastased) osakaalu kasv. Seisuga 01.01.2020 elas vallas 6351 inimest ja neist eakaid oli ca 24% (1512). 01.01.2024 moodustasid üle 65-aastased [elanikud](#) rahvaarvust (6020) ca 26,5 % (1596). Selleks et eakatele säiliks iseseisev toimetulek võimalikult kaua on KOVil vaja igapäevaselt planeerida, korraldada ja osutada erinevaid sotsiaalteenuseid vähemalt kuni 26le protsendile oma elanikkonnast. Vastav elanike grupp on ka potentsiaalne koduteenuse ja ÜHteenuse vajaja. Näiteks 2023. aastal osutati koduteenust 42le teenusesaajale, seisuga 01.03.2024 viibis ÜHteenusel 115 inimest.

Räpina valla haldusterritooriumil paikneb neli ÜHteenust osutavat asutust: Eesti Evangeelse Luterliku Kiriku Räpina Miikaeli Kogudus, Kagutuul OÜ (Ristipalo Pansionaat), Räpina Vallavalitsuse hallatav asutus [Leevi Hooldekodu](#) ning Räpina Vallavalitsuse ainuomandis olev aktsiaselts [Räpina Haigla](#). Koduteenust ning tugiisikuteenust osutatakse aktsiaselts Räpina Haigla kaudu.

Räpina valla [kodulehel](#) on teenustena kirjeldatud koduteenused, tugiisikuteenus, isikliku abistaja teenus, hooldaja teenus, eluruumi tagamise teenus, sotsiaaltransporditeenus, varjupaiga- ja turvakoduteenus ning ÜHteenus. Kirjeldatud sotsiaalteenuste juures on teenuse korraldamisega seotud spetsialistide kontaktandmed.

Vallavalitsuse administratsioon on valdkondlikult jagatud osakondadeks ja piirkondlikult teenuskeskusteks. Räpina Vallavalitsuse struktuuris on sotsiaalosakond, mille [ametnike koosseis](#) ja kontaktandmed on kodulehel avalikustatud. Osakonda juhib sotsiaalhoolekandespetsialist, kes on ka vallavalitsuse liige. Kolme sotsiaaltööspsialisti vastuvõetud toimuvad kindlal nädalapäeval Räpina vallavalitsuse hoones ning Verioral, Mehikoormas, Lintel ja Ruusal. Koduteenuse osutamise korraldamisega tegelev sotsiaaltööspsialist koordineerib kahe koduhooldustöötaja tööd.

3.2. SHSis sätestatud nõuete täitmine

3.2.1. SHS § 4 punkti 3 kohaselt on sotsiaaltöötaja sotsiaalhoolekandes töötav vastava erialase ettevalmistusega kõrgharidusega isik ning **SHS § 16¹ järgi võib** sotsiaaltöötajana ametisse nimetada isiku, kellele on kutseseaduse alusel välja antud sotsiaaltöötaja kutse või kellel on riiklikult tunnustatud kõrgharidus sotsiaaltöös või sellele vastav kvalifikatsioon.

Räpina Vallavalitsuse sotsiaalosakonnas on täisealiste sotsiaalteenuste korraldamisega seotud neli ametnikku (osakonna juhataja ning kolm sotsiaaltööspsialisti). Kõikidel nimetatud ametnikel on kõrgharidus, sealhulgas neljast kolmel on riiklikult tunnustatud kõrgharidus sotsiaaltöös, ühel majandusharidus.

SKA juhib tähelepanu, et ka majanduslase kõrgharidusega tööaval sotsiaaltöötajal peab hiljemalt 01.07.2026 olema kas kutseseaduse alusel välja antud sotsiaaltöötaja kutse või riiklikult tunnustatud kõrgharidus sotsiaaltöös või sellele vastav kvalifikatsioon.

3.2.2. SHS § 14 lõike 1 kohaselt kehtestab KOV sotsiaalhoolekandeline abi andmise korra, mis peab sisaldama vähemalt sotsiaalteenuste ja -toetuste kirjeldust ja rahastamist ning nende taotlemise tingimusi ja korda.

Räpina Vallavolikogu on 21.03.2018 kehtestanud [määruse](#) nr 13 „Sotsiaalhoolekandeline abi andmise kord“ (edaspidi kord), mis sisaldab SHSi 2. peatüki 2. jaos sätestatud sotsiaalteenuste ja -toetuste kirjeldust ja rahastamist ning nende taotlemise tingimusi ja korda. Lisaks sisaldab kord sotsiaaltoetuse määramise otsustamist. Sotsiaal- ja tervishoiualased [õigusaktid](#) on tehtud kättesaadavaks valla kodulehel sotsiaaltöö ja tervishoiu alalõigus.

3.2.3. SHS § 15 lõike 1 kohaselt selgitab KOV välja abi saamiseks pöördunud isiku abivajaduse ja sellele vastava abi ulatuse ning korraldab abi osutamist või aitab abi saamiseks vajalikes tegevustes. **SHS § 15 lõike 2** kohaselt lähtutakse abivajaduse väljaselgitamisel terviklikust lähenemisest isiku abivajadusele, võttes arvesse tema toimetulekut ja ühiskonnaelus osalemist

mõjutavaid asjaolusid, sealhulgas isiku personaalse tegevusvõimega seonduvaid asjaolusid ning isiku füüsilise ja sotsiaalse elukeskkonnaga seonduvaid asjaolusid.

3.2.3.1. Abi taotlemine ja abi taotluse menetlemine

Sotsiaalteenuste osutamisel, sotsiaaltoetuste ja muu abi andmisel arvestatakse isiku tahet (SHS § 12 lõige 1). Korra § 4 lõigete 1, 3 ja 4 kohaselt tuleb abi vajaval isikul või tema seaduslikul esindajal esitada abi taotlemiseks kirjalik taotlus paberkandjal või digitaalselt allkirjastatud taotlus elektrooniliselt. Vestlustest sotsiaaltöötajatega selgus, et vastu võetakse igas vormis, sealhulgas ka telefoni teel laekunud taotlused. Pöördujaga lepitakse kokku külastuse aeg kas kodus või hoolekandetasutuses, vormistatakse ja allkirjastatakse taotlus ning viiakse läbi hindamine. Kirjalikud taotlused kantakse vallavalitsuse dokumendiregistrisse Delta.

Järelevalve fookuses olid perioodil 01.07.2023 kuni 15.03.2024 esitatud koduteenuse, ÜHteenuse, tugiisikuteenuse, eluruumi tagamise teenuse, isikliku abistaja teenuse ja sotsiaaltransporditeenuse taotlused.

Osakonna juhataja sõnul lisatakse menetluse lõppedes alusdokumentidest STARi taotlus, hindamisinstrument ja korraldus. Sotsiaaltöö spetsialisti sõnul alustab ta STARis menetluse ja teeb päringud, kuid lisab alusdokumendid, põhiliselt taotluse ja korralduse siis, kui otsus (korraldus) on olemas. STARi kantavatest alusdokumentidest on taotlus ja hindamisinstrument olemas paberkandjal. Paberdokumendid olid järelevalve menetluse ajal kaustades ja lukustatavas kapis.

Kontrollitud koduteenuse ja ÜHteenuse menetlustes on esitanud taotlused sotsiaalteenuse soovijad, eestkostjad (nt 23266444924) või lähedased (nt 23266974909).¹ Taotlused on registreeritud samal (nt 24268531323, 23267346220, 24269330167) või järgmisel (nt 24269512627) päeval dokumendiregistris ning paari päeva jooksul taotluse esitamisest on algatatud menetlus STARis. Sinna on kantud andmed ja lisatud taotlus, abivajaduse hindamisinstrument ja korraldus (nt 23267346220, 24269645100, 23267343088, 24269512627) kuid ka taotlus ja korraldus (nt 24268531323, 24269330167, 24268369069) või korraldus ja hindamine (nt 24269040341) või ainult korraldus (nt 24269691604, 24269691169) või ainult infopäring (nt 24268935727).

3.2.3.2. Abivajaduse hindamine ja abi andmise otsustamine

Vastavalt korra § 5 lõikele 2 kontrollib menetleja (sotsiaaltööspetsialist) taotleja vastavust korras sätestatud tingimustele ning tulenevalt korra § 5 lõikest 3 on ta kohustatud menetluse käigus ka taotleja abivajadust ning taotluse põhjendatust hindama vallavalitsuse kinnitatud hindamisinstrumendi tulemustest lähtuvalt. Hindamisinstrumendi abil on abivajadust pädev hindama ka hindamiskomisjon (korra § 6 lõiked 1 ja 4), mille liikmetel on muuhulgas õigus nõuda täiendavaid dokumente, külastada taotleja kodu, küsitleda taotleja lähedasi jne (korra § 7). Abi vajaduse, selle ulatuse ja osutamise viisi otsustab vallavalitsus hindamiskomisjoni ettepanekul.

Vestlustest selgus, et abivajaduse hindamise viivad läbi sotsiaaltööspetsialistid nii vallamajas, teenuskeskuses, abivajaja kodus või hoolekandetasutuses. Otsuse tegemisele eelneb korralduse eelnõu üle vaatamine hindamiskomisjonis ning otsuse teeb vallavalitsus korraldusega.

Juhuvalimi alusel valitud ÜHteenuse menetlustes 24269512627 ja 23266797401 hindas sotsiaaltööspetsialist abivajadust taotluse esitamise päeval, menetluses 24269516049 kolmandal tööpäeval taotluse esitamisest ja menetluses 24269976245 viiendal tööpäeval taotluse esitamisest.

¹ Käesolevas aktis on kontrollitud sotsiaalteenuste menetlustes esitatud näited Räpina Vallavalitsuse STAR kliendimenetluse viitenumbritega.

3.2.3.3. Hindamisinstrument

Sotsiaaltööspsialist kasutab abivajaduse hindamiseks Räpina Vallavalitsuse 01.06.2023 korraldusega nr 2-3/366 kinnitatud hindamisinstrumenti. Dokumenti märgitakse kliendi andmed, hindamise läbiviimise aeg, kas hindamine on esmane või korduv, viibimiskoht (nt kodus või hooldekodus), hinnang eluruumile ning elamistingimustele, abivahendi ja/või transpordi kasutamine, majanduslik toimetulek, hoolduse kirjeldus, hooldusvajadused, lähedased, eestkoste olemasolu/vajadus, teenuse vajaduse hindamine.

ÜHteenuse ja koduteenuse vajadust hinnatakse punktidega. Skoori põhjal tehakse järgmine kokkuvõte: ei vaja hooldust; minimaalne kõrvalabi tagatakse kodu- või hooldusteenustega; oluline kõrvalabi hooldajalt, vajadusel lisaks koduteenused; ulatuslik kõrvalabi elukohas (igapäevane hooldaja), vajadusel ajutine hooldusravi või hooldus hoolekandeesutuses; ulatuslik kõrvalabi ja pöetuse vajadus elukohas (ööpäevaringne hooldaja) või hooldus hoolekandeesutuses. Dokumendil on hindaja nimi ja allkiri ning abivajaja nimi ja allkiri (kui on võimeline allkirjastama), võimalus on lisada hindaja täiendavad kommentaarid.

Juhuvalimi alusel valitud ÜHteenuse menetluses 23267478982 on abivajaja 24.11.2023 esitanud taotluse ÜHteenuse eest osaliseks tasumiseks ja abivajaduse hindamiseks (viibib ÜHteenusel alates 23.11.2023). Abivajaduse hindamine toimus 30.11.2023, tuvastati hooldusvajadus hoolekandeesutuses. Vallavalitsuse 06.12.2023 korralduse kohaselt toimub ÜHteenuse tagamine ja rahastamine tagasiulatuvalt ÜHteenuse osutamise päevast (23.11.2023).

Juhuvalimi alusel valitud ÜHteenuse menetluses 23266797401 on abivajaja esitanud taotluse ÜHteenuse eest täielikuks tasumiseks 31.10.2023. Abivajaduse hindamine toimus taotluse esitamisega samal päeval ning tuvastati hooldusvajadus hoolekandeesutuses. Vallavalitsuse 08.11.2023 korraldusega toimub ÜHteenuse tagamine ja rahastamine tagasiulatuvalt taotluse esitamise päevast (31.10.2023).

Kontrollitud ÜHteenuse menetluses 24269512627 on liikumispuudega inimesel, kelle senine hooldus oli korraldatud koduteenusega (menetlus 23266407387), tuvastatud ÜHteenuse vajadus, sest ta vajab juhendamist, kõrvalist abi ja järelevalvet ööpäevaringselt. Taotlus oli esitatud 19.02.2024 ÜHteenusel viibimise ajal (ÜHteenusel alates 07.02.2024), abivajaduse hindamisel (19.02.2024) tuvastati hooldusvajadus hoolekandeesutuses. Vallavalitsuse 28.02.2024 korraldusega toimub ÜHteenuse tagamine ja rahastamine tagasiulatuvalt ÜHteenusel viibimise päevast (07.02.2024).

Juhuvalimi alusel valitud koduteenuse menetluses 24269195900 on abivajaja esitanud 01.02.2024 taotluse koduteenuse saamiseks. Abivajaduse hindamine toimus 06.02.2024 ja tuvastati kõrvalabi vajadus, mis tagatakse koduteenusega. Vallavalitsuse 14.02.2024 korraldusega on abivajaja suunatud koduteenusele taotluse esitamise päevast (01.02.2024).

3.3. Koduteenus

3.3.1. SHS § 18 lõike 2 kohaselt koostab KOV koostöös teenust saava isiku ja teenuseosutajaga koduteenuse osutamise haldusakti või halduslepingu, määraes selles muu hulgas kindlaks kõrvalabi vajaduse määraes tulenevad toimingud, mis tagavad isiku iseseisva toimetuleku kodustes tingimustes. Vastavalt SHS § 3 lõike 1 punktile 1 tuleb sotsiaalteenuste osutamisel lähtuda eelkõige inimese vajadusest.

Korra §-s 8 on kirjas koduteenuse eesmärk ja sisu ning §-s 9 koduteenuse kirjeldus, loetelu ja maht. Koduteenuste loetelust osutatakse kliendile neid teenuseid ja sellises mahus, mille vajadus tuleneb hindamisinstrumendist ja mis on kirjas vallavalitsuse korralduses.

Osakonna juhataja selgituse kohaselt on koduteenus korraldatud kahe vallavalitsuse struktuuris töötava hooldustöötajaga ning aktsiaseltsilt Räpina Haigla sisse ostetava [teenusega](#). Koduteenuse määramise teave (väljavõte vallavalitsuse korraldusest) saadetakse aktsiaselts Räpina Haigla avahooldusteenuse tellimisega ja korraldamisega tegelevale töötajale, haiglaga sõlmitakse koduteenuse osutamise leping ja teenuse eest tasutakse haigla arve ning hoolduspäeviku väljavõtte alusel.

Menetluses 23266640589 on abivajaja esitanud 17.10.2023 taotluse koduteenuse jätkamiseks alates 01.11.2023. Vallavalitsuse 25.10.2023 korraldusega, millele on eelnenud abivajaduse hindamine, on otsustatud koduteenuse jätkamine taotluses märgitud kuupäevast (01.11.2023). Menetluses 24268657881 on abivajaja esitanud 09.01.2024 taotluse koduteenuse jätkamiseks tagasiulatuvalt 01.01.2024. Hindamine on toimunud 16.01.2024 ning vallavalitsuse 24.01.2024 korraldusega on otsustatud koduteenuse jätkamine taotletud kuupäevast (01.01.2024).

Räpina Vallavalitsus on välja selgitanud isikute vajaduse koduteenuse järele. Koostöös teenust saava isiku ja teenuse osutajaga on koostatud koduteenuse osutamise haldusakt, kindlaks tehtud kõrvalabi vajadus ja määratud toimingud, mis tagavad isiku iseseisva toimetuleku kodustes tingimustes. Kõigis kontrollitud menetlustes oli korralduses märgitud hooldusvajaduse hindamisel selgunud osutatavate teenuste loetelu, kestus, maht (nt kuni kahel teenuskorral nädalas, ühel korral nädalas ühe tunni ulatuses), teenuseosutaja ja teenuste osutamise tähtaeg.

S-Veebis 2023. aasta kohta koostatud aruannete põhjal osutati aasta jooksul koduteenust 42le isikule, neist üksi elas 33. Osakonna juhataja sõnul on perioodil 01.07.2023 kuni 12.03.2024 algatatud 19 koduteenuse menetlust.

3.3.2. SHS § 19 sätestab nõuded koduteenust vahetult osutavale isikule. Teenust ei tohi vahetult osutada isik, kelle karistus tahtlikult toimepandud kuriteo eest võib ohtu seada teenust saama õigustatud isiku elu, tervise ja vara.

Räpina Vallavalitsuses osutavad koduteenust kaks hooldustöötajat. Osakonna juhataja 12.03.2024 saadetud karistusregistri teadetest selgub, et vahetult koduteenust osutavad töötajad (J.K. ja M.K.) on esitanud registriteated, koduteenuse osutamist takistavad asjaolud puuduvad.

3.4. Väljaspool kodu osutatav üldhooldusteenus

3.4.1. SHS § 21 lõike 1 kohaselt koostab KOV koostöös teenust saava isiku ja teenuseosutajaga teenuse osutamise haldusakti või halduslepingu, määraes selles muu hulgas kindlaks kõrvalabi vajaduse määraast tulenevad toimingud, mis tagavad isiku turvalisuse ja toimetuleku hooldusteenuse kasutamise ajal.

ÜHteenusele suunamise ja rahastamise otsustab Räpina Vallavalitsus haldusaktiga. ÜHteenuse menetlustes on STARi lisatud korraldused pealkirjaga „Väljaspool kodu osutatava ööpäevaringse üldhooldusteenuse kulude tasumise üle võtmine“, milles muuhulgas on kirjas abivajaduse hindamise tulemus: isik vajab ÜHteenust, sest ta vajab juhendamist, kõrvalist abi ja järelevalvet ööpäevaringselt.

Perioodil 01.07.2023 kuni 12.03.2024 on vallavalitsuse dokumendiregistris registreeritud 35 ÜHteenuse avaldust. Seisuga 01.03.2024 viibis ÜHteenusel 115 inimest. Osakonna juhataja sõnul vaideid vallavalitsuse korralduste peale vaadeldud perioodil esitatud ei ole.

3.4.2. SHS § 22¹ lõike 1 kohaselt kui KOV on välja selgitanud isiku vajaduse ÜHteenuse järele, rahastatakse teenuskoha maksumust teenuse saaja rahvastikuregistrisse kantud elukoha järgse KOVi eelarvest ja isikult võetavast tasust. Säte jõustus 01.07.2023.

Osakonna juhataja selgituste kohaselt viisid sotsiaaltöõspetsialistid läbi abivajaduse hindamise ning selgitasid välja vajaduse ÜHteenuse järele nendel isikutel, kes viibisid ÜHteenusel enne 01.07.2023. Näiteks menetluses 23264148209 on isik esitanud taotluse rahastamiseks 10.05.2023, samal päeval on hinnatud hoolekandeesutuses tema abivajadus, hindamise kohta on täidetud hindamisinstrument ning hindamisele on olnud kaasatud hoolekandeesutuses koostatud hooldusplaan ja viidud läbi vestlus hoolekandeesutuse juhatajaga. Vallavalitsuse 21.06.2023 korraldusega on otsustatud osalemine ÜHteenuse rahastamisel hoolekandeesutuse kehtestatud hooldustöötajate ja abihoidlustöötajate kulude määras, kuid mitte rohkem kui Räpina Vallavolikogu kehtestatud piirmääras, mis sellel ajal oli 475 eurot kuus, alates 01.07.2023.

Kontrollitud menetlustes 24268702801, 24268369069 ja 23266974909 on esitatud taotlused ÜHteenuse saamiseks ning ÜHteenuse osaliseks rahastamiseks. Isikute abivajaduse hindamisel on tuvastatud ÜHteenuse vajadus: oma tervisliku seisundi tõttu vajavad nad juhendamist, kõrvalist abi ja järelvalvet ööpäevaringselt.

Vallavalitsus on koostanud haldusaktid ÜHteenuse saamiseks ning ÜHteenuse rahastamiseks isikutele kelle ÜHteenuse vajadus on tuvastatud. Korraldustes on kirjas KOVi rahastamine kehtestatud piirmäära ulatuses ning teenuse saajal endal tasumisele kuuluv osa. Sealhulgas on välja arvestatud, et hoolduskulude maksumusest puudujääv osa jääb lisaks muudele ÜHteenuse osutamisega seotud kuludele (majutus- ja toitlustuskulud ning muud teenuse osutamisega seotud kulud) teenuse saaja kanda.

Näiteks menetluses 24269645100 on STARi sisestatud taotlus, hindamisinstrument ning korraldus. Isik viibib ÜHteenusel AS-is Räpina Haigla. Korralduses on kirjas KOVi ja teenuse saaja rahastamise osa järgmiselt: „*Teenuskoha maksumus 31 ööpäeva korral on 1519,00 eurot. Hoolduskulud teenuskoha maksumusest 31 ööpäeva korral on 595,20 eurot. Räpina Vallavolikogu kehtestatud piirmäär on 380,00 eurot kuus, mille tasub Räpina Vallavalitsus. Puudujääv osa teenuse hoolduskulude maksumusest, mis 31 päeva puhul on 215,20 eurot, jääb M.M. kanda. Muud teenuse osutamisega seotud kulud (majutus- ja toitlustuskulud ning muud teenuse osutamisega seotud kulud), mis 31 päeva puhul on 923,80 eurot, jäävad M.M.kanda.*“.

Teenuseosutaja muutumisel on tunnistatud kehtetuks eelnev korraldus ja vastu võetud uus korraldus. KOV on jätkanud ÜHteenuse rahastamist piirmäära ulatuses. Näiteks menetluses 23264221680 on STARi sisestatud taotlus, hindamisinstrument, korraldus (21.06.2023) ning korralduse kehtetuks tunnistamine (19.10.2023). Isik viibis 01.07.2023 kuni 06.10.2023 ÜHteenusel teenuseosutaja juures (hoolduspersonali tasu 690 eurot kuus) kus KOV tasus hoolduskulud piirmäära (475 eurot) ulatuses, ülejäänud jäi teenuse saaja tasuda. Teenuse saaja muutis hoolekandeesutust (hoolduspersonali tasu 595 eurot kuus) 07.10.2023 ning esitas 11.10.2023 taotluse ÜHteenuse rahastamiseks uues hoolekandeesutuses. STARis on avatud uus menetlus 23266444924, sisestatud taotlus, korraldus (19.10.2023), mille järgi tasub KOV jätkuvalt hoolduskulud piirmäära ulatuses (475 eurot) ning ülejäänud on teenusesaaja tasuda.

3.4.3. ÜHteenuse korraldamise kohustus hõlmab inimese abivajaduse väljaselgitamist, sellele sobiva abimeetme korraldamist ja teenuse rahastamises osalemist, kui abivajava inimese ja tema ülalpidajate maksevõime seda ei võimalda.² SHS § 16 lõike 3 alusel ei tohi sotsiaalteenuse eest võetava tasu suurus olla teenuse saamise takistuseks. Haldusakti täpsemad vorminõuded on sätestatud sotsiaalseadustiku üldosa seaduse §-s 26 ja haldusmenetluse seaduses (edaspidi HMS). Sotsiaalabi andmise otsused on valdavalt kaalutusotsused, need peavad olema selged ja üheselt arusaadavad, otsust tuleb alati põhjendada ja selleks, et inimene teaks, kuidas otsust vaidlustada, tuleb lisada vaidlustamisviide ja otsus teatavaks teha.

01.01.2024 jõustus muudatus, millega Räpina Vallavolikogu vähendas seni kehtinud piirmäära 475 eurolt inimese kohta kuus 380 eurole. Piirmäära muutmise seoses võttis vallavalitsus 31.01.2024 vastu korralduse nr 2-3/89 „Korralduste muutmine“, vähendades 76es korralduses tagasiulatuvalt 01.01.2024 piirmäära 475 eurolt 380 eurole kuus. Sellega muutus 76 teenuse saaja ja/või nende seadusjärgsete ülalpidajate ÜHteenuse teenuskoha maksumuse eest tasumise kohustus. KOVil tuleb tuvastada, kas vähendatud piirmäära võrra on ÜHteenus jätkuvalt kättesaadav ning osaleda ÜHteenuse rahastamises, kui abivajava inimese ja tema ülalpidajate maksevõime seda ei võimalda.

Järelevalve menetluse ajal pöördus SKAsse teenusesaaja, kellele ei ole eelnimetatud korraldust teatavaks tehtud ja kes sai KOVi piirmäära vähendamise muudatusest teada pärast teenuseosutajalt teenuse eest tasumise arve saamist. Teenuse eest tasumisele kuuluv summa oli piirmäära vähendamise võrra suurem, inimese majanduslik olukord halvenes. Korraldus oli teatavaks tegemata, kuigi korralduses on kirjas, et korraldus jõustub teatavakstegemisest. Haldusmenetluse seadusest tulenevalt kehtib haldusakt adressaadile teatavaks tegemisest või kättetoimetamisest alates. Haldusakti teatavakstegemine tähendab, et teave haldusakti kohta

² Vt sotsiaalhoolekande seaduse ja tulumaksuseaduse muutmise seaduse eelnõu nr 704 algataja [seletuskirja](#).

edastatakse adressaadile ning haldusakti teatavakstegemise viis peab võimaldama haldusaktile igakülgse hinnangu andmist, otsustamaks, kas haldusaktiga rikutakse isiku õigusi või mitte. Haldusakt tehakse kättetoimetamisega teatavaks isikule, kelle õigusi haldusaktiga piiratakse või kellele pannakse haldusaktiga täiendavaid kohustusi või kelle kahjuks tunnistatakse kehtetuks või muudetakse varasem haldusakt. Haldusakti teatavakstegemine on põhiõiguste seisukohalt oluline menetlusetapp, kuna teatavakstegemisest haldusakt üldjuhul jõustub ehk omandab kehtivuse ja muutub igaühele täitmiseks kohustuslikuks (HMS § 60 lõige 2). Ka hakkab kulgema kaebetähtaeg (HMS § 75, HKMS § 46). SKA juhhib tähelepanu, et selline menetlus ei ole kooskõlas hea halduse tavaga ning tingib olukorra, kus inimese õigus vaide- või kohtumenetlusele võib jääda realiseerimata. Vältimaks seda, et inimesel ei jääks võimalus oma õigusi realiseerida, tuleb tagada haldusakti teatavakstegemine.

3.4.4. SHS § 22¹ lõike 3 kohaselt võib KOV kehtestada hoolduskomponendi kulude tasumise piirmäära mis tagab teenuse saajale teenuse kättesaadavuse.

ÜHteenuse rahastamist reguleerib Räpina Vallavolikogu 19.04.2023 määrus nr 6 „Hooldustöötajate ja abihooldustöötajate kulude tasumise piirmäära kehtestamine“, mida on muudetud kahel korral. Viimane, 14.12.2023 [määrusega nr 18](#) tehtud muudatus kehtib alates 01.01.2024. Kehtiv piirmäär on 380 eurot ühe teenusesaaja kohta kuus. Sellele eelnenud perioodil 01.07.2023 kuni 31.12.2023 oli piirmäär [475 eurot kuus](#).

SKA kodulehel avaldatud ÜHteenuse osutajate [ÜHteenuse maksumusi](#) (seisuga 15.04.2024) võrreldes selgub, et Räpina valla kehtestatud piirmäär ei võimalda katta ühegi hooldekodu teenuse hinnas sisalduvat inimese hooldamise kulu täielikult.³ Sellest tingituna peavad teenuse saajad katma ise lisaks SHS § 22¹ lõikes 4 nimetatud majutus- ja toitlustuskuludele ning muudele teenuse osutamisega seotud kuludele ka piirmäära (380 eurot kuus) ületava hooldusteenust vahetult osutavate hooldustöötajate ja abihooldustöötajate tööjõu ja muud SHS §-s § 22¹ lõikes 2 nimetatud kulud, mille rahastamine on KOVi kohustus.

Abivajajale ei ole kindlustatud ÜHteenuse kättesaadavuse selliselt, et tal oleks võimalus valida vähemalt mõne teenuseosutaja vahel, kelle puhul kataks vallas kehtestatud piirmäär hooldustöötajate kulud täies ulatuses.

Alates 01.01.2024 kehtiv piirmäär 380 eurot teenusesaaja kohta kuus on 95 eurot väiksem kui perioodil 01.07.2023 kuni 31.12.2023 kehtinud piirmäär 475 eurot kuus. Piirmäära muutmisega seoses vastu võetud vallavalitsuse 31.01.2024 korralduses nr 2-3/89 „Korralduste muutmine“ on loetelu Räpina Vallavalitsuse 2023. aastal kehtestatud korraldustest, millega on otsustatud osalemine 76 ÜHteenuse saaja ÜHteenuse rahastamisel 14 erineva teenuseosutaja juures. Kõikide korralduses nimetatud teenuseosutajate hooldustöötajate tööjõu kulu ühes kuus ületab 380 eurot.

Räpina vald ei ole korraldanud ÜHteenust selliselt, et hooldusteenust vahetult osutavate hooldustöötajate ja abihooldustöötajatega seotud kulud on kogu ulatuses KOVi rahastatud. Räpina valla kehtestatud hoolduskulude tasumise piirmäär ei võimalda neil katta ühegi Eestis tegutseva hooldekodu avalikustatud hooldustasu täies ulatuses.

3.4.5. SHS § 22¹ lõige 5 sätestab kulude katmise tingimused, kui teenuse saaja sissetulek on madalam kui Statistikaameti avaldatud eelarveaastale eelnenud aasta teise kvartali keskmise vanaduspensionist suurus. Sellisel juhul katab KOV keskmisest vanaduspensionist madalamat sissetulekut saavatele klientidele tasutavate kulude ja sissetuleku vahe. Sissetulekuna arvestatakse teenuse saaja riiklik pension, kogumispension kogumispensionide seaduse tähenduses, töövõimetoetus töövõimetoetuse seaduse tähenduses ja sotsiaalmaksuga maksustatav tulu sotsiaalmaksuseaduse tähenduses.

Menetlustes 24268369069 ja 24268531323 on STARi lisatud taotlus ja vallavalitsuse korraldus. Isikud on ÜHteenusel hooldekodus, kus majutus- ja toitlustuskulud on vanaduspensionist

³ Vt ka Õiguskantsleri 08.03.2024 kiri nr [7-8/231783/2401456](#) „Hoolduskulude katmine väljaspool kodu osutatava ööpäevaringse üldhooldusteenuse korraldamisel“.

suuremad. Vallavalitsus tasub kohatasu maksumusest puudu jääva osa ning muud teenuse osutamisega seotud kulud vastavalt arvetele.

Teenuse eest tasumise raskuste korral on vallavalitsus maksnud isikule sotsiaaltoetusi. Näiteks menetlustes 23267478982 ja 23266797401 on lisatud taotlus, hindamisinstrument ning vallavalitsuse korraldus. Isikute sissetulek on madalam kui Statistikaameti avaldatud eelarveaastale eelnenud aasta teise kvartali keskmise vanaduspensioni suurus. Vallavalitsus on otsustanud hüvitada isikute ÜHteenuse kulud piirmäära ulatuses ning määrata väiksema sissetuleku hüvitis. Lisaks on määratud isikutele sotsiaaltoetus hoolduskulude ja vallavolikogu kehtestatud piirmäära vahe tasumiseks ning sotsiaaltoetus majanduskulude tasumiseks.

ÜHteenuse korraldamisel on Räpina Vallavalitsus välja selgitanud isikute vajaduse ÜHteenuse järele. Teenuskoha maksumust rahastatakse isikult võetavast tasust ning Räpina valla eelarvest vähemalt kehtestatud piirmäära ulatuses, mis alates 01.01.2024 on 380 eurot isiku kohta kuus. Teenuse eest tasumise raskuste korral on vallavalitsus maksnud muid toetusi.

3.5. Tugiisikuteenus ja isikliku abistaja teenus

3.5.1. SHS § 23 lõike 1 ja korra § 11 kohaselt on tugiisikuteenus KOV sotsiaalteenus, mille eesmärk on iseseisva toimetuleku toetamine olukordades, kus isik vajab sotsiaalsete, majanduslike, psühholoogiliste või terviselike probleemide tõttu oma kohustuste täitmisel ja õiguste teostamisel olulisel määral kõrvalabi.

Teenust puudutav teave on tehtud kättesaadavaks Räpina Vallavalitsuse veebilehel [rubriigis „tugiisik, abistaja, hooldaja“](#). Osakonna juhataja selgituste kohaselt osutatakse tugiisikuteenust AS Räpina Haigla kaudu. Teenuseosutaja juures töötab neli tugiisikut, kes on läbinud vastava koolituse ja kelle vastavust SHS § 25 lõikes 2 sätestatud nõuetele kontrollib teenuseosutaja. Vallavalitsus tasub aktsiaseltsile Räpina Haigla arvete ning hoolduspäeviku väljavõtte alusel. Kanded koos menetluse dokumentidega (korraldus ning hindamisinstrument) on sisestatud STARi.

S-Veebis 2023. aasta kohta koostatud aruannete põhjal osutati aasta jooksul tugiisikuteenust kaheksale isikule. Osakonna juhataja sõnul perioodil 01.07.2023 kuni 12.03.2024 uusi tugiisikuteenuse saajaid lisandunud ei ole. Toimunud on nende tugiisikuteenuse saajate taotluste üle vaatamine, kellele varasema korraldusega määratud teenuse osutamine on lõppemas. On viidud läbi uus hindamine ja korraldusega otsustatud teenusele suunamine uueks perioodiks, määratud teenuse vajaduse hindamisel selgunud toimingud ja vallavalitsuse tasutav teenuse osutamise tundide maksimaalne arv kalendrikuus.

3.5.2. SHS § 27 lõike 1 ja korra § 13 kohaselt on isikliku abistaja teenus KOV korraldatav sotsiaalteenus, mille eesmärk on suurendada puuetega inimeste sotsiaaltoetuste seaduse § 2 lõike 1 tähenduses puude tõttu füüsilist kõrvalabi vajava täisealise isiku iseseisvat toimetulekut ja osalemist kõigis eluvaldkondades, vähendades teenust saava isiku seadusjärgsete hooldajate hoolduskoormust.

Teenust puudutav teave on tehtud kättesaadavaks vallavalitsuse veebilehel [rubriigis „tugiisik, abistaja, hooldaja“](#). S-Veebis 2023. aasta kohta koostatud aruannete põhjal aasta jooksul isikliku abistaja teenust ei osutatud. Osakonna juhataja selgitas, et vajadus teenusele puudub.

3.6. Sotsiaaltransporditeenus

SHS § 38 lõike 1 ja korra § 17 lõike 1 kohaselt on sotsiaaltransporditeenus eesmärk tagada puudega isikule juurdepääs haridus-, tervishoiu-, rehabilitatsiooni- ja hoolekandeesutustele, töökohale ning muude avalike teenuste tarbimisega seotud asutustele.

Teenust korraldab vallavalitsuse sotsiaalosakond ning teenust osutavad hooldustöötajad või sotsiaaltööspetsialistid. Koostööpartner teenuse korraldamisel ja tagamisel on Mittetulundusühing Kagu Ühistranspordikeskus, veoteenust teostab OÜ Merling Reisid. Sotsiaaltransporditeenust puudutav teave on rubriigis „sotsiaaltransport“ tehtud kättesaadavaks

nii [vallavalitsuse](#) kui [Mittetulundusühing Kagu Ühistranspordikeskus](#) veebilehel. Teenust vajav isik esitab sotsiaaltöötajale taotluse koos sõiduinfolga (kuupäev, kellaaeg, algus- ja sihtpunkt, sõidu eesmärk, saatja kaasa tulemine, pagasi olemasolu, täiendavad vajadused nagu näiteks vajadus kasutada tõstjaid, kandetooli, trepironijat, oma või vedaja ratastooli vms). Sotsiaaltöötaja teeb ametniku otsuse kohta kanded STARis, märkides ära nii teenuse osutamise aja või perioodi kui toimingud, milles abi osutatakse (näiteks ametiasutuses või tervishoiuasutuses käimine) ning kannab teenusesaaja andmed koos lisateabega infosüsteemi Ridango. Sotsiaaltransporditeenust osutatakse tööpäeviti kell 5.30 kuni 22.00. Teenuse korraldamisel jälgitakse, et sotsiaaltranspordiks kasutatav sõiduk peab vastama teenust kasutava inimese vajadustele. Valla kodulehel on sotsiaaltransporditeenust kirjeldavas rubriigis on teave, et vallavalitsus võib sotsiaaltransporditeenust pakkuda ka laiemale sihtgrupile, näiteks eakatele, riskiperele ja teised, kellele puuet määratud ei ole, kuid kelle ühiskonnaelus osalemine võib erinevatel põhjustel olla takistatud.

S-Veebis 2023. aasta kohta koostatud aruannete põhjal osutati 2023. aastal sotsiaaltransporditeenust 190le inimesele, kellest vanuses 65+ oli 160. Sõidukordi oli kokku 1242.

3.7. Eluruumi tagamise teenus

SHS § 41 lõike 1 ja korra § 18 lõike 1 kohaselt on eluruumi tagamise eesmärk eluruumi kasutamise võimaluse kindlustamine isikule, kes ei ole sotsiaalmajanduslikust olukorrast tulenevalt võimeline enda ja oma perekonna vajadustele vastavat eluruumi tagama.

Teenust puudutav teave on tehtud kättesaadavaks Räpina Vallavalitsuse veebilehel rubriigis „[eluruumi tagamine](#)“. Osakonna juhataja selgituste kohaselt on vallavalitsus abivajajale eluruumi taganud ja vallal on valmisolek eluruum tagada. Valla haldusterritooriumil on 40 eluruumi. On olemas SOS tuba kohese paigutamisevajaduse tarbeks (nt tulekahju). Kehtivate eluruumi üürilepingute pikendamise tegeleb majandusosakond, tehes vajadusel koostööd sotsiaallosakonnaga.

S-Veebis 2023. aasta kohta koostatud aruannete põhjal osutati Räpina valla omandis olevas eluruumis eluruumi tagamise teenust 40le perele kellest üheliikmelisi peresid oli 26. Teenust sai 67 inimest, kellest 39 olid kas riikliku pensionikindlustuse seaduse §-s 7 sätestatud vanaduspensioniiikka jõudnud isikud või puudest või east tingitud erivajadustega inimesed.

IV. TÄHELEPANEKUD/ETTEPANEKUD/SOOVITUSED

4.1. Tähelepanu väärrib Räpina Vallavalitsuse sotsiaalteenuste menetlusandmete kättesaadavus STARis.

4.2. Tulenevalt SHS § 15 lõikest 1 on KOVil abivajaduse hindamise kohustus, mistõttu säilitatakse ka abivajaduse hindamise dokumendid. Vaatamata asjaolule, et osade andmete STARi kandmise tähtaega on pikendatud, soovib SKA igapäevatöös STARi kanda sotsiaalkaitseministri 27.12.2017 määruse nr 72 „Sotsiaalteenuste ja -toetuste andmeregistri põhimäärus“ § 8 lõike 1 punktides 8, 11 ja 12 sätestatud andmed.

4.3. Sotsiaalteenuste planeerimisel ja osutamisel soovime lähtuda SKA kodulehel avaldatud [sotsiaalteenuste kvaliteedijuhistest](#) ning SKA juures tegutseva KOV nõustamistalituse koostatud soovituslikest [juhendmaterjalidest](#).

4.4. Sotsiaaltöötajate ametisse nimetamisel järgida nõuet, et hiljemalt 1.07.2026 on kõigil ametnikel kutseseaduse alusel välja antud sotsiaaltöötaja kutse või riiklikult tunnustatud kõrgharidus sotsiaaltöös või sellele vastav kvalifikatsioon.

4.5. Ajakohastada teave valla veebilehel (näiteks kodulehe rubriigis „Koduteenused“ on viide kehtetule õigusaktile „[Koduteenuste osutamise tingimused ja kord Räpina vallas](#)“.

(allkirjastatud digitaalselt)

Ülle Sihver

järelevalve peaspetsialist